

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Кафедра педагогіки вищої школи**

**Методичні вказівки до
написання та захисту
курсівих робіт з**

**МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН У
ВИЩІЙ ШКОЛІ**

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 – Освітні, педагогічні науки
денної та заочної форм навчання**

Слов'янськ – 2020

УДК 378.016:001.8(072)

М 54

Рецензенти:

Топольник Я.В. – доктор педагогічних наук, професор, професорка кафедри педагогіки вищої школи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Панасенко Е.А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

М 54 Методичні вказівки до написання та захисту курсових робіт з «Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Педагогіка вищої школи» спеціальності 011 «Освітні педагогічні науки» денної та заочної форм навчання / Уклад.: О.М. Сипченко, Н.С. Гарань, О.Г. Коркішко. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2020. 50 с.

Методичні вказівки укладено відповідно до освітньої програми «Педагогіка вищої школи» та навчального плану підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 011 – Освітні, педагогічні науки.

Висвітлено основні вимоги щодо підготовки, виконання, оформлення і захисту курсової роботи зазначеного профілю відповідно до сучасних тенденцій освітнього процесу в закладі вищої освіти. Додатки містять вимоги до оформлення курсових робіт, зразки оформлення списку використаних джерел, титульної сторінки, рисунків, таблиць, списків, інших елементів курсової роботи.

Погоджено рішенням Вченої ради
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»
(протокол № 1 від 28.08.2020 р.)

© О.М. Сипченко, Н.С. Гарань, О.Г. Коркішко, 2020

© ДДПУ, 2020

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	2
1. ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
1.1. Вимоги до змісту курсової роботи.....	5
1.2. Вимоги до оформлення курсової роботи	13
2. ЕТАПИ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ	16
2.1. Вибір теми курсової роботи.....	16
2.2. Попередження про запобігання академічному плагіату.....	18
2.3. Підбір та опрацювання літератури.....	18
2.4. Складання плану курсової роботи.....	19
2.5. Підготовка основної частини курсової роботи.....	19
2.6. Задача курсової роботи на кафедрі та рецензування її науковим керівником.....	20
2.7. Підготовка доповіді та захист курсової роботи.....	22
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ	24
КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	27
ДОДАТКИ	31
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	49

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курсова робота є одним із видів наукової роботи, самостійним навчально-науковим дослідженням здобувача, яке виконується з певної дисципліни. Виконання курсової роботи має на меті сформувати у магістрів вміння проводити наукові дослідження, сформувати навички творчої самостійної роботи, оволодіння загальнонауковими і спеціальними методами сучасних наукових досліджень, поглибленим вивченням будь-якого питання або теми навчальної дисципліни. Згідно Положення про написання та оформлення курсових робіт Державному вищому навчальному закладі «Донбаський державний педагогічний університет» курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих за час навчання та їх застосування до комплексного розв'язання конкретного фахового завдання, вона розвиває та закріплює дослідницькі аналітичні навички, сформовані у здобувачів вищої освіти раніше.

Курсова робота – це самостійна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, вміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання. Курсова робота вирізняється обсягом та поглибленою аналітичною складністю досліджуваної проблеми, свідомим застосуванням дослідницьких методів.

Курсова робота з «Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі» сприяє поглибленому самостійному вивченню певної проблеми, виявляє нахили та наукові зацікавлення, формує і вдосконалює дослідницькі навички, допомагає закріпити та практично використати знання із певного кола суміжних наук, дозволяє здобувачеві виробити практичні вміння наукової праці (пошук джерел інформації та робота з ними, реферування наукової та методичної літератури, порівняння кількох поглядів на одну проблему тощо), продемонструвати вміння самостійно мислити, робити узагальнення та висновки.

Написання курсової роботи з «Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі» є складним і відповідальним видом навчального заняття, що вимагає від магістрантів ґрунтовних знань з предмета, умінь критично оцінити використані джерела, вивчати й узагальнювати досвід

роботи викладачів, удосконалювати свою педагогічну практику та здійснювати самостійні наукові дослідження.

Виконання курсової роботи з «Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі» передбачає досягнення одночасно як навчальної, так і дослідницької мети, оскільки автор роботи, з одного боку, повинен продемонструвати повноту засвоєння навчального матеріалу, широту ознайомлення з літературою з певної проблеми, а з іншого – виявити вміння аналізувати конкретні наукові факти, узагальнювати їх і робити обґрунтовані та правильні висновки.

Процес написання та захисту курсової роботи передбачає постійну взаємодію здобувача та наукового керівника.

Обов'язки керівника курсовою роботою:

- усебічно сприяти здобувачеві в написанні курсової роботи;
- надавати магістранту консультації щодо загальних вимог, які ставляться до написання курсової роботи;
- надавати допомогу здобувачеві щодо визначення загального кола нормативно-правових актів, наукової та навчальної літератури з теми курсової роботи;
- консультувати здобувача з питань формулювання мети, завдань, актуальності роботи, висновків тощо;
- надавати консультації щодо структури і плану курсової роботи;
- затвердити графік виконання курсової роботи та довести відповідну інформацію до відома здобувача;
- повідомляти в разі необхідності завідувача кафедри про недотримання здобувачем графіку написання курсової роботи;
- консультувати здобувача з питань використання джерел, власного досвіду з теми тощо;
- здійснювати поетапний контроль за написанням здобувачем курсової роботи;
- інформувати здобувача про можливості його участі в наукових конференціях за результатами виконання курсової роботи;
- рецензувати та об'єктивно оцінювати курсову роботу.

Права керівника курсовою роботою:

- вимагати від здобувача дотримання встановленого графіку написання курсової роботи;

- висловлювати зауваження до змісту курсової роботи загалом або окремих її складових частин та повертати на додаткове опрацювання здобувачеві;

- вимагати виправлення помилок змістового та граматичного характеру;

- приймати рішення щодо невідповідності курсової роботи встановленим вимогам;

- приймати рішення щодо недопущення курсової роботи до захисту із відповідним інформуванням завідувача кафедри.

Обов'язки здобувача під час написання курсової роботи:

- вчасно обрати тему курсової роботи та приступити до її виконання;

- самостійно здійснювати пошук, систематизацію та узагальнення наукової та навчальної літератури, нормативно-правових актів, матеріалів науково-дослідної практики, оформляти результати здійсненого дослідження;

- ґрунтовно та всебічно опрацьовувати джерела за темою дослідження;

- дотримуватися затвердженого графіку написання курсової роботи;

- чітко виконувати встановлені вимоги до змісту курсової роботи та її оформлення;

- під час написання курсової роботи враховувати зауваження наукового керівника, вчасно усувати виявлені недоліки.

Права здобувача під час написання курсової роботи:

- одержувати від наукового керівника консультації щодо загальних вимог до написання курсової роботи, її змісту та оформлення, структури та плану, консультації з питань формулювання мети, завдань та висновків курсової роботи, використання наукових джерел та нормативно-правових актів;

- звертатися до наукового керівника із поточними питаннями, які виникають у процесі написання курсової роботи;

- бути всебічно поінформованим про недоліки курсової роботи, а також про можливості та терміни їх усунення;

- за згодою наукового керівника брати участь у наукових конференціях за результатами дослідження;

- володіти інформацією про критерії оцінювання курсової роботи.

1. ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ

1.1. Вимоги до змісту курсової роботи

Загальними вимогами до викладення матеріалу курсової роботи є чіткість побудови, логічна послідовність, переконлива аргументація, точність у визначеннях, конкретність у викладенні результатів роботи та доведеність висновків.

Робота виконується державною мовою України. Стиль роботи має бути науковим. Для наукового тексту характерними є смислова завершеність, цілісність і зв'язність. Важливим засобом вираження логічних зв'язків є спеціальні функціонально-синтаксичні засоби зв'язку, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже), заперечення (проте, але, у той час як, тим не менше), причинно-наслідкові відношення (таким чином, тому, завдяки цьому, відповідно до цього, внаслідок цього), перехід від однієї думки до іншої (звернімося до..., розглянемо..., зупинимось на..., розглянувши..., перейдемо до..., необхідно зупинитися на...), результат, висновок (отже, значить, як висновок, на закінчення зазначимо, усе сказане дає змогу зробити висновок, підсумовуючи, слід сказати...).

Структура курсової роботи включає такі складові:

- 1) титульний аркуш;
- 2) зміст;
- 3) вступ;
- 4) основна частина (два розділи з підрозділами);
- 5) висновки;
- 6) список використаних джерел;
- 7) додатки.

Розглянемо обов'язкові структурні елементи роботи.

Титульний аркуш курсової роботи оформляється відповідно до Додатку А. На титульній сторінці послідовно, зверху вниз, розміщуються наступні реквізити:

- повна назва закладу освіти;
- повна назва факультету;
- найменування кафедри;
- тема курсової роботи, назва дисципліни, з якої складається робота;
- відомості про автора курсової роботи (номер академічної групи, напрям підготовки, прізвище, ім'я, по батькові.);
- відомості про наукового керівника (науковий ступінь, вчене звання, посада, прізвище, ім'я, по-батькові);
- рік написання роботи.

Зміст містить назви структурних елементів курсової роботи (вступ, перелік розділів та підрозділів основної частини тексту, висновки до роботи, список використаних джерел, додатки) із зазначенням номерів їх початкових сторінок у тексті. До змісту виносяться назви розділів та підрозділів тільки першого порядку. Зразок оформлення змісту наведено в додатку Б.

Якщо в роботі застосовується специфічна термінологія, а також маловідомі скорочення, нові символи, позначення (повторюються у роботі не менше, ніж три рази), то слід скласти *перелік умовних позначень*. Цей перелік умовних позначень подають у роботі на окремій сторінці перед вступом і друкують двома колонками, у яких зліва в алфавітному порядку наводять позначення та скорочення, а справа – їх детальну розшифровку. Якщо в роботі специфічні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, то перелік умовних позначень не складають, а їх розшифровку наводять у тексті при першому згадуванні.

При складанні змісту слід, перш за все, намітити основні напрямки роботи, визначити приблизне коло питань, які будуть розглянуті в окремих розділах та підрозділах, і їх послідовність. Ці питання можуть в

остаточному відпрацьованому варіанті плану не вказуватись, але на початковому етапі вони використовуються для так званого робочого, розгорнутого плану, за яким і пишеться курсова робота.

Будь-яка тема може бути розкрита по-різному. Але саме зміст курсової роботи відображає її основні напрями. Зміст роботи повинен відображати основну ідею роботи, розкривати її характер, мету та завдання, містити логічний зв'язок між її окремими складовими частинами. У ньому повинні бути виділені найбільш актуальні питання теми. Зміст дозволяє логічно пов'язати окремі важливі проблеми теми, розкрити їх у відповідності з певними принципами, які можна викласти так: слід розпочати із загальних положень (з абстрактного), а потім переходити до аналізу конкретних явищ (до конкретного); напрям досліджень йде від простого до складного; усі питання і робота в цілому закінчується важливими висновками і узагальненнями.

Вступ розкриває сутність і стан поставленого завдання, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Головна роль вступу – підготовка до сприймання основного тексту. У вступі слід розкрити актуальність теми, визначити мету і основні завдання роботи, визначити об'єкт і предмет дослідження, структуру, інформаційну базу дослідження. Логіка написання вступу має відповідати вимогам та структурі, що представлена нижче:

Актуальність дослідження визначається тим, наскільки його результати будуть сприяти вирішенню конкретних практичних задач або усуненню протиріч.

Висвітлення робіт відомих авторів – надання переліку провідних учених, які проводили дослідження згідно з проблематикою курсової роботи, та наведення їх внеску (у тому числі визначення невирішених питань) в обрану проблематику роботи. Наведені прізвища відомих

учених, які розробляли досліджувану проблему, повинні відповідати проаналізованим джерелам у списку використаних джерел.

Під час з'ясування мети, об'єкта та предмета дослідження необхідно зважати на те, що між ними та темою курсової роботи є системні логічні зв'язки. Так, мета дослідження вже закладена в назву теми. Цілі можуть бути спрямовані на:

- виявлення залежностей між певними факторами;
- визначення зв'язків між певними явищами;
- визначення умов для усунення недоліків у процесах;
- розкриття можливостей удосконалення процесів;
- встановлення закономірностей та тенденцій розвитку.

Також мета дослідження пов'язана з кінцевим результатом дослідження і шляхом його досягнення. Кінцевий результат дослідження передбачає розв'язання магістрантами проблеми, яка відображає суперечність між типовим станом об'єкта дослідження в реальній практиці та вимогами суспільства до його більш ефективного функціонування. Кінцевий результат відображає очікуваний від виконання позитивний ефект, який формулюється двоступенево: перша частина – у вигляді суспільної корисності; друга – у вигляді користі для здобувача або групи здобувачів з урахуванням їхньої спеціальності, вікових або індивідуальних особливостей.

Мета дослідження є визначенням авторської стратегії в одержанні нових знань про об'єкт і предмет дослідження. Мета дослідження може бути пов'язана зокрема:

- з обґрунтуванням нової системи засобів, спрямованих на розв'язання певного наукового завдання;
- з обґрунтуванням методичного підходу та перевіркою його ефективності на практиці;

- з обґрунтуванням можливості виявлення нових ознак як загального, так і часткового плану у внутрішній організації серії конкретних фактів, що аналізуються;

- із розробкою комплексу певних передумов, необхідних для розв'язання наукових завдань.

Мета курсової роботи конкретизується в її *завданнях*. Вони вказують на що спрямоване дослідження. Завдання розкривають мету і у своїй сукупності повинні бути їй адекватні. Виділяються завдання, зорієнтовані на:

- вирішення певних теоретичних питань, загальної програми дослідження (виявлення сутності окремих понять, явищ, процесів; визначення параметрів і рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів інтерпретації тощо);

- характеристику нового розв'язання певної наукової проблеми;

- обґрунтування, виявлення системи конкретних засобів, необхідних для розв'язання наукової проблеми та організації їх експериментальної перевірки;

- розробка рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження.

Весь комплекс завдань – це алгоритм конкретної програми дослідження, зумовлений логікою етапів певного наукового пошуку.

Конкретні завдання зазначаються у формі переліку. Кожне завдання записується з абзацу. *Наприклад*, формулювання деяких з них: «проаналізувати сутність та основні складові ...», «удосконалити процес формування ...», «науково обґрунтувати ефективність...»

Формулювання завдань необхідно робити якомога більш ретельно, оскільки опис їх вирішення має відобразити зміст складових частин роботи. Це важливо також і тому, що заголовки розділів і підрозділів досить часто формуються на основі завдань роботи. У подальшому, при

написанні висновків, доцільно їх будувати з точки зору досягнення мети і виконання поставлених завдань. Їх може бути 4–5. Два, три завдання, як правило, ставиться перед теоретичною частиною роботи й має такий вид: «Розкрити педагогічний зміст поняття...», «Визначити наукову структуру феномена...» та інші.

Формулювання завдань емпіричної частини можуть бути такими: «Вивчити вплив... виявити особливості... схарактеризувати етапи і т.п.

Одне із завдань може бути присвячена розробці методичних рекомендацій викладачам, здобувачам щодо вдосконалення освітнього процесу.

Об'єктом дослідження є вся сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації.

Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в цій роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження. Таким чином, предмет дослідження є вужчим, ніж об'єкт.

Визначаючи об'єкт, необхідно знайти відповідь на запитання: що розглядається? Разом з тим предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про зміст розгляду об'єкта дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується. А предметом – те, що в цьому об'єкті вимагає наукового пояснення.

Об'єктом дослідження з «Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі» можуть бути: процес формування у здобувачів понять про викладацьку діяльність, академічну доброчесність, освітній процес, у якому функціонують ті факти, що є предметом дослідження.

Предметом дослідження курсових робіт з «Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі» можуть бути: методика опрацювання

певних дисциплін, методика збагачення професійної майстерності магістрів певної спеціальності, творчі вправи як засіб розвитку мотивації до вивчення дисциплін магістрами-тьюторами/андрагогами тощо.

Методи дослідження (розкриття інформаційної бази та використаних методів дослідження). Обрані методи повинні сприяти реалізації завдань роботи. Найпоширенішими є: емпіричні й теоретичні, загальні, наукові й спеціальні, порівняння, абстрагування, аналіз, синтез, аналогія, узагальнення, математико-статистичні, графічні, соціологічні тощо.

Рекомендований обсяг вступу – до 3 сторінок.

Основна частина складається з теоретичної та практичної частини, у яких розкривається зміст дослідження. Кожен розділ починають з нової сторінки. Розділи можуть поділятися на підрозділи. Кожен підрозділ повинен містити закінчену інформацію. Кількість розділів та підрозділів визначається слухачем магістратури разом із керівником відповідної роботи. В основній частині роботи викладаються теоретичні та методологічні положення, проблемні питання, дискусійні й невирішені аспекти теми, науково-обґрунтовані, соціально-економічні, професійно-орієнтовані рішення.

Зокрема, у першій частині (теоретичній) курсової роботи подається аналіз наукової літератури, який включає:

- а) історико-педагогічний аспект проблеми;
- б) її філософське та психологічне обґрунтування з позицій педагогічної науки;
- в) критичний аналіз провідних концепцій сучасної педагогічної теорії за темою дослідження.

Процес складання тексту теоретичної частини передбачає від здобувача вміння аналізувати точки зору декількох авторів на досліджувану проблему, вибирати головне, відкидати другорядне. Вивчаючи літературні джерела з обраного об'єкту дослідження,

скорочується її обсяг за рахунок поглиблення вивчення змісту й у зв'язку з темою й проблемою наукового дослідження.

У **другій частині** (практичній (експериментальній)) варто описати засоби, технології, методи і форми вдосконалення певного аспекту освітнього процесу; проаналізувати педагогічний досвід роботи (окремого викладача або колективу педагогів) з відповідної проблеми закладу освіти, використовуючи матеріали спостережень, бесід з викладачами, здобувачами або публікації в педагогічній періодиці. Особливо цінним у цій частині роботи є опис власного досвіду або критичний аналіз вивченого. Цінним є вміння здобувача висловити своє ставлення до проблеми, що вивчається, критичне зауваження до окремих питань, що ним досліджуються. При цьому слід пам'ятати, що дослівне запозичення чужого тексту, яке не супроводжується посиланням на джерело, вважається плагіатом і суворо карається в науковому середовищі. Робота, автор якої допустився плагіату знімається з розгляду незалежно від стадії підготовки без права її повторного захисту.

Наприкінці кожного підрозділу автором подаються короткі висновки щодо виконаного завдання, яке вирішуються в рамках підрозділу. Підрозділ не може закінчуватися на посилання на джерела, рисунком або таблицею.

Рекомендований обсягосновної частини – 20-25 сторінок.

Загальні **висновки** розпочинають з нової сторінки безпосередньо після викладу основної частини роботи. У них викладають найбільш важливі результати, що одержані в роботі. Їх необхідно представити відповідно до визначених у вступі завдань. Стиль викладення висновків повинен бути чітким, лаконічним.

Рекомендований обсяг висновків – до 3 сторінок.

Список використаних джерел повинен бути наведений після висновків з нової сторінки за абеткою й оформлений відповідно до останніх бібліографічних вимог. Формуючи список літератури за темою

роботи, здобувач обов'язково повинен зазначити прізвище та ініціали автора, назву роботи, видавництво, місце та рік видання. Якщо здобувач використовував Інтернет-ресурси, то слід зазначити прізвище та ініціали автора матеріалу, назву та URL/DOI

Додатки включають матеріал, що необхідний для повноти сприйняття курсової роботи: таблиці допоміжних цифрових даних; інструкції і методики, опис алгоритмів і програм вирішення завдань, якщо вони були розроблені у процесі виконання курсової роботи; ілюстрації допоміжного характеру, анкети, тести тощо. Вони розміщуються в кінці роботи після списку використаних джерел.

1.2. Вимоги до оформлення курсової роботи

Загальний обсяг курсової роботи повинен становити 30 сторінок друкованого тексту (без додатків) (табл. 1).

Таблиця 1

Структура курсової роботи

Назва розділів	Обсяг
Вступ	2-3 сторінки
Розділ 1 (теоретичний)	50 – 60 % від загального обсягу основної частини 10-15 сторінок
Розділ 2 (практичний)	40 – 50 % від загального обсягу основної частини 10-15 сторінок
Висновки	2-3 сторінки
Список використаних джерел	Не менше 30 джерел
Додатки	Без обмежень

Обсяг будь-якого підрозділу курсової роботи повинен бути *не меншим за 5 сторінок*.

Текст курсової роботи друкується на комп'ютері з одного боку аркуша білого паперу формату А4 (210 x 297 мм) з *міжрядковим інтервалом 1,5*. Гарнітура шрифту типу *Times New Roman* розміром (кеглем) *14 пт*.

Текст курсової роботи необхідно друкувати, дотримуючись наступних полів: ліве – не менше *30 мм*, праве – не менше *10 мм*, верхнє і нижнє – не менше *20 мм*.

Абзацний відступ має бути однаковим по всьому тексту роботи і рівним *1,25 см* (або 5 символам).

Заголовки структурних частин комплексної курсової роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «РОЗДІЛ 1» (та назва розділу з нового рядка), «РОЗДІЛ 2» (та назва розділу з нового рядка), «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами з вирівнюванням по центру рядка.

Нумерація сторінок курсової роботи здійснюється арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації по всьому тексту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки наприкінці. Гарнітура шрифту типу Times New Roman розміром (кеглем) 12 пт.

На титульному листі номер сторінки не ставиться, але сторінки враховуються в загальній кількості.

Ілюстрації (рисунки, діаграми, схеми, графіки, карти) і *таблиці* необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Назви схем, рисунків, графіків, діаграм, креслень розташовують під ілюстрацією. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. *Наприклад*, Рис. 2.1. Структурно-функціональна модель..... Підпис рисунку розміщують безпосередньо після рисунку з абзацного відступу, вирівнювання тексту проводиться по ширині (див. Додаток Г).

При написанні курсової роботи слухач магістратури повинен давати *посилання на джерела*, результати з яких наводяться у роботі.

У тексті допускається робити посилання на джерела в квадратних дужках із вказівкою порядкового номера джерела в списку використаних джерел та номера сторінки, звідки взяті дані.

Наприклад, «Цей показник, на думку професора Л. Дейнека [14], є легким для розрахунку і необхідним на початковій стадії дослідження або в комплексі із зазначеними показниками» або «Концепція являє собою систему поглядів на те чи інше розуміння явищ, процесів [10, с. 473]», або «Закордонний досвід, акумульований у працях О. Денисова, Т. Морозової, Е. Уткіна [25; 38; 47] та інших учених, дає можливість порівнювати існуючі тенденції у вищій освіті».

Додатки оформлюють у вигляді продовження курсової роботи, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Кожен додаток починається з нової сторінки. При цьому він повинен мати заголовок, написаний угорі аркуша маленькими літерами з першою великою, симетрично щодо тексту сторінки. У правому верхньому кутку над заголовком маленькими літерами з першою великою повинно бути написано слово «Додаток» і велика літера його нумерації. Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. *Наприклад*, «Додаток А», «Додаток Б» тощо.

Список використаних джерел (не менше 30) подається в кінці всього тексту, після висновків. Список використаних джерел повинен містити всі джерела, використані при написанні роботи. Спочатку подаються джерела кирилицею, потім – латиницею. Опис використаних джерел здійснюється відповідно до бібліографічних стандартів (Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015 (див. Додаток В).

2. ЕТАПИ НАПИСАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написання курсової роботи являє собою алгоритм послідовних, взаємопов'язаних та взаємодоповнюючих дій, до яких належать: вибір теми курсової роботи та узгодження графіку її виконання; попередження про запобігання академічному плагіату; первинний підбір та опрацювання літератури за темою курсової роботи; складення плану курсової роботи; підготовка основної частини курсової роботи та оформлення її відповідно до встановлених вимог; здача курсової роботи на кафедру та рецензування її науковим керівником; підготовка доповіді та захист курсової роботи

2.1. Вибір теми курсової роботи

Робота над курсовою роботою розпочинається з вибору теми (див. Додаток Д), до якого слід поставитися дуже відповідально. Вибір теми роботи має ґрунтуватися на первинному вивченні змісту проблеми. Тільки в цьому випадку він виявиться усвідомленим, що є важливою передумовою успішного написання роботи.

Ознайомлення зі станом обраної для дослідження проблеми. Щоб розв'язати проблему треба володіти, як можна повнішою інформацією. Для цього аналізуються:

- нормативні документи;
- літературні джерела;
- статистичні матеріали.

На даному етапі вивчення проблеми слід розпочинати з найбільш ґрунтовної публікації, близької до обраної теми. З неї можна:

- визначити перелік необхідних джерел;
- прізвища авторів, що займаються даною проблемою.

Результатом цього етапу дослідження повинен стати бібліографічний список опрацьованих джерел.

Уточнення проблеми (теми) і складання програми написання курсової роботи. Попередній вибір теми не завжди є остаточним. При вивченні літератури вона може змінитись, розширитись або звужитись. Після остаточного уточнення теми складають програму (план) написання курсової роботи. Головне місце у програмі займає методика дослідження, тобто сукупність та взаємозв'язок способів, методів і прийомів дослідження. У програмі дослідження:

- обґрунтовують вибір теми;
- розкривають її актуальність;
- визначають мету та завдання дослідження;
- складають календарний план проведення відповідних робіт.

Обґрунтування теми має на меті показати, з яких міркувань було обрано для дослідження вказану проблему, чим зумовлена необхідність проведення дослідження:

- розвитком науки;
- суспільними потребами;
- узагальненням певного досвіду.

Після обрання теми курсової роботи повинна відбутися настановча консультація з науковим керівником. Під час цієї консультації визначаються загальні вимоги до роботи, порядок її виконання, орієнтовний план, основна література та інші джерела, які підлягають вивченню, терміни підготовки першого варіанту роботи, перевірки його науковим керівником, внесення здобувачем змін після перевірки, оформлення роботи і подачі її для захисту. Після цього магістрант постійно користується консультаціями наукового керівника відповідно до визначеного ним графіку.

Тематика курсових робіт затверджується протоколом кафедри педагогіки вищої школи на її засіданні за поданням викладачів, які

здійснюватимуть подальше керівництво курсовими роботами. Темі курсових робіт розробляються згідно науково-дослідної теми кафедри.

2.2 Попередження про запобігання академічному плагіату

Перед початком написання курсової роботи кожен здобувач ознайомлюється із Положенням про комісії з питань етики та академічної доброчесності в ДВНЗ «Донбасський державний педагогічний університет» <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/013.pdf>.

2.3. Підбір та опрацювання літератури

Обравши тему курсової роботи, здобувачеві слід починати із загального ознайомлення з нею: прочитати відповідні розділи підручників, посібників, нормативно-правові акти, визначити ступінь її наукової розробки. Пошук необхідної літератури здобувач здійснює самостійно. Орієнтиром у підборі джерел є список літератури, указаний у програмі курсу, методичних вказівках для підготовки семінарських занять та самостійної роботи. При підборі літератури рекомендується використовувати:

- наукову, навчальну та довідкову літературу, енциклопедії, словники;
- періодичні видання (газети та журнали). З метою прискорення роботи доцільно користуватися повним переліком статей, який, як правило, друкується в останньому річному номері журналу.
- нормативно-правові акти міжнародного характеру та національного законодавства;
- мережу Інтернет. У мережі Інтернет слід звертатись на сайти друкованих видань, офіційні сайти видавництв.

Вивчення джерел краще починати з робіт, які надруковані в поточному році, а потім за минулі роки. У першу чергу слід виділити

наукові праці авторів, які працюють над науковими проблемами, безпосередньо пов'язаними з темою курсової роботи. Поряд з монографічною літературою, слід обов'язково ознайомитися із журнальними та газетними публікаціями останніх 5 років.

2.4. Складання плану курсової роботи

На основі попереднього ознайомлення з науковою та навчальною літературою, законодавством, які можуть бути, використані при написанні курсової роботи, студентом складається розгорнутий первинний варіант плану курсової роботи, який погоджується з керівником. Під час написання курсової роботи план може уточнюватись або змінюватись. Будь-які уточнення або зміни плану додатково погоджуються з керівником. Назви розділів та підрозділів в основній частині курсової роботи повинні дослівно відповідати пунктам плану.

Остаточний план роботи в обов'язковому порядку погоджується з науковим керівником курсової роботи.

2.5. Підготовка основної частини курсової роботи

Після узгодження плану із науковим керівником здобувач починає писати курсову роботу відповідно до затвердженого графіку. Курсову роботу потрібно виконувати відповідно до встановлених термінів та вимог, за кожний етап роботи здобувач звітує перед науковим керівником. У процесі дослідження здобувач повинен чітко дотримуватися вимог до змісту та оформлення курсової роботи.

На завершення здобувач формулює висновки курсової роботи, де підводяться підсумки з усіх висвітлених питань, визначаються шляхи і напрями вирішення проблемних аспектів теми. Варто також зауважити, що впродовж усього періоду підготовки основної частини курсової роботи здобувач повинен формувати список використаних джерел. Зручним

варіантом є ведення зошита або створення окремого файлу, до якого у процесі дослідження вноситься бібліографічний опис того чи іншого використаного джерела. Це дасть змогу уникнути «повторного» пошуку необхідного матеріалу при остаточному оформленні переліку літератури в курсовій роботі. Завершуючи роботу, необхідно уважно перечитати її, звернути особливу увагу на взаємозв'язок між частинами, літературну редакцію, виправити зауважені помилки, усунути повтори, суперечності, невдало підібрані порівняння. Особливо детальної перевірки потребують цитати, цифри, бібліографічні посилання тощо.

2.6. Задача курсової роботи на кафедрі та рецензування її науковим керівником

Після останньої консультації з науковим керівником, здобувач вносить останні корективи до своєї роботи, і у визначені строки здає її методисту кафедри. Методист кафедри зобов'язаний належним чином зареєструвати курсову роботу і передати її науковому керівникові для рецензування.

Науковий керівник перевіряє роботу та, при дотриманні всіх вимог і розкритті теми, допускає її до захисту. У разі, якщо здобувач узгодив зміст роботи з керівником, повідомляв наукового керівника про стан написання роботи, вчасно здав роботу, але не розкрив тему, не дотримався встановлених вимог щодо оформлення роботи та за наявності інших порушень, керівник, вказавши на недоліки, повертає роботу на доопрацювання (з зазначенням кінцевого строку переоформлення роботи). До захисту не допускаються курсові роботи:

- подані із порушенням встановлених термінів здачі курсових робіт на кафедрі;
- зміст яких не відповідає затвердженій на кафедрі тематиці;
- виконані на основі нормативних актів, які втратили чинність;

- списані цілком і частково;
- попередня оцінка яких до захисту, відповідно до встановлених критеріїв, становить менше 40 балів.

Недопущення до захисту курсової роботи науковий керівник оформляє шляхом складання відповідної доповідної записки на ім'я завідувача кафедри.

У рецензії наукового керівника на курсову роботу має бути дана оцінка актуальності теми, основні відомості стосовно повноти та завершеності роботи, ґрунтовність викладу, науковий рівень проведеного дослідження, напрямки впровадження одержаних результатів, аргументованість висновків і пропозицій, можливість їх практичного впровадження, подає оцінку стилю викладу і грамотності тексту, оцінює вміння магістранта мислити, працювати з науковою літературою, відзначає відповідність роботи всім вимогам, що пропонуються для цього виду робіт. Науковий керівник також звертає увагу на відповідність отриманих результатів меті та завданням курсової роботи, визначає її позитивні та негативні сторони, указуючи на помилки та недоліки.

Показники якості курсової роботи, які повинні бути враховані при рецензуванні її змісту, визначені в Положенні про написання та оформлення курсових робіт у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» <https://ddpu.edu.ua/images/stories/news/normativ/002.pdf>. Можливість ознайомитися із зауваженнями наукового керівника надається здобувачеві до захисту курсової роботи.

Магістрант має бути ознайомлений із змістом рецензії не пізніше, як за день до захисту курсової роботи. Внесення змін до тексту після одержання рецензії не допускається. Після ознайомлення з курсовою роботою, рецензією наукового керівника приймається рішення про допуск магістранта до захисту наукової роботи.

2.7. Підготовка доповіді та захист курсової роботи

Захист курсової роботи відбувається у встановлений кафедрою термін у присутності комісії (провідних викладачів кафедри), склад якої затверджується на кафедрі педагогіки вищої школи, за участю керівника курсової роботи і магістрантів.

Для захисту курсової роботи здобувач має підготувати стислу доповідь щодо змісту курсової роботи. Перед захистом, здобувачеві слід ретельно ознайомитися із зауваженнями, і, за можливості, дати аргументовану відповідь у доповіді на поставлені зауваження. Відповіді здобувача мають бути конкретними, аргументованими і короткими.

Під час захисту магістрант має назвати тему та мету дослідження, обґрунтувати її актуальність, повідомити структуру роботи та стисло викласти її зміст. Особливу увагу необхідно звернути на практичну частину роботи, власне на результати виконання дослідного завдання та методичні розробки. Виступ завершається формулюванням висновків, рекомендацій.

Готуючи свій виступ, варто звернути увагу на наступне:

- дотримання регламенту під час виступу (7-10 хвилин);
- стислий виклад положень і думок;
- логічний перехід від однієї частини до іншої;
- використання необхідної наочності, технічних засобів навчання.

У процесі захисту доповідач має відповідати на запитання та зауваження присутніх.

За результатами захисту курсової роботи виставляється оцінка, яка заноситься до екзаменаційної відомості та залікової книжки.

Об'єктом оцінювання є структурні компоненти науково-дослідної діяльності, зокрема:

- змістовий компонент: знання про об'єкт дослідження (уявлення, поняття, явище, засоби його перетворення, вимоги до результату;

складники та послідовність виконання завдання як одиниці навчальної діяльності тощо);

- операційно-організаційний компонент – дії способи дій, діяльність: предметні (відповідно до програми); розумові (аналізувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати тощо); загальнонавчальні (планувати, організовувати, контролювати процес і результати виконання завдання, діяльності в цілому; уміння користуватися різними джерелами інформації). Підлягають аналізу й такі характеристики, як правильність і самостійність виконання в умовах новизни (за зразком, аналогічні, відносно нові); отримання допомоги: практичної (спільне виконання, надання зразка, добір методичної літератури тощо); вербальної (повторний інструктаж, пояснення, підказка, неодноразові вказівки, зауваження тощо); загальної (стимулювання, підтримка, схвалення, активізація уваги); усвідомленість способу виконання – розуміння і словесне оформлення: відтворення (переказ, бездумне списування), пояснення, застосування в умовах новизни;

- емоційно-мотиваційний компонент – ставлення до навчання. Аналізуються такі характеристики: характер і сила (байдуже, недостатньо виразне й позитивне, зацікавлене, виразне й позитивне); дієвість (від споглядального (пасивного) до дієвого); сталість (від епізодичного до сталого).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

У підсумковій оцінці за курсову роботу враховуються такі критерії:

1. Якість обґрунтування теми (опрацювання навчально-наукової проблеми, її зв'язок з практикою, сучасними інноваційними процесами в освітній галузі).

2. Науково-теоретичний рівень змісту: творчий підхід до аналізу явищ і процесів, уміння самостійно працювати з інформаційними джерелами, аналізувати концепції і використовувати теоретичні положення стосовно теми дослідження, узагальнювати окремі факти та процеси, робити висновки.

3. Науково-прикладний (практичний) рівень змісту: уміння виокремлювати практичні елементи наукової проблеми; уміння здійснювати обробку одержаних результатів; наявність і практична цінність додатків; практичне застосування результатів роботи.

4. Правильність оформлення курсової роботи (у тому числі посилань на джерела та оформлення їх списку).

5. Своєчасність подачі курсової роботи на кафедру.

6. захист курсової роботи.

Оцінки за якість виконання курсової роботи та результати її захисту відображаються в сумарній підсумковій оцінці (див. табл.2).

Таблиця 2

Рекомендований розподіл балів за курсову роботу

Критерії оцінювання	Кількість балів
Якість обґрунтування теми	10
Науково-теоретичний рівень змісту	25
Науково-прикладний (практичний) рівень змісту	30
Оформлення курсової роботи	15
Захист курсової роботи	20
Усього:	100

Курсова робота з «Методики викладання фахових дисциплін у вищій школі» оцінюються:

– за національною п'ятибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», «неприйнятно»);

– за 100-бальною шкалою.

Оцінки проставляються в заліковій відомості академічної групи та заліковій книжці здобувача. У разі незадовільної оцінки курсову роботу необхідно доопрацювати або виконати нову за іншою темою.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре
60 – 74 балів	задовільно
26 – 59 балів	незадовільно
0 – 25 балів	неприйнятно

Для визначення критеріїв оцінювання потрібно зважати на такі загальні положення:

Відмінно (90-100 балів). Курсова робота є бездоганною: містить елементи новизни, має практичне значення, доповідь логічна і змістовна, проголошена вільно, зі знанням справи, відповіді на запитання членів комісії правильні і стислі.

Дуже добре (83-89 балів). Розкритий основний зміст теми, робота виконана переважно самостійно, містить аналіз практичних проблем. Викладений у ній матеріал свідчить про достатньо глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Доповідь логічна,

проголошена вільно, відповіді на запитання членів комісії в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог.

Добре (75-82 балів). Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: у теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не подані, недостатньо використані інформаційні матеріали, доповідь логічна, проголошена вільно, але не всі відповіді на запитання членів комісії в основному правильні, оформлення роботи в межах вимог.

Задовільно (68-74 бали). Тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має виражений компілятивний характер, наукова полеміка відсутня, в аналітичній частині є надлишок елементів описовості, добір інформаційних матеріалів (таблиці, графіки, схеми) не завжди обґрунтований, доповідь прочитана за текстом, не всі відповіді на запитання членів комісії правильні або повні. Є зауваження щодо оформлення роботи.

Задовільно (60-67 балів). Нечітко сформульована мета роботи. Розділи погано пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово, переважає описовість на шкоду системності і глибини. Пропоновані заходи випадкові, з аналізу не впливають. Оформлення роботи далеке від зразкового. Відповіді на запитання членів комісії неточні або неповні.

Незадовільно (35-59 балів). Подана науковому керівникові на перевірку або на будь-який наступний етап проходження з порушенням строків, установлених регламентом. Зміст роботи не відповідає темі й меті курсової роботи. Структура не відповідає вимогам. Потрібно доопрацювання.

Не прийнятно (0-34 бали). Курсова робота вимагає конкретної переробки.

КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АПАРАТ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів і визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Актуальність дослідження конкретної наукової проблеми зумовлюється соціальним замовленням (що відображено у відповідних державних документах), практичними завданнями певної галузі науки, необхідністю розширення сучасних уявлень про певні процеси чи явища, недостатнім рівнем розробки окремих аспектів наукової проблеми.

Завдання дослідження, конкретизуючи загальну його мету, чітко позначають етапи наукового пошуку у досягненні цієї мети. Передусім формулюються завдання, пов'язані з виявленням найсуттєвіших ознак і внутрішньої структури об'єкта дослідження. Виділяються також завдання, зорієнтовані, зокрема, на:

- вирішення певних теоретичних питань, загальної програми дослідження (виявлення сутності окремих понять, явищ, процесів; визначення параметрів і рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів інтерпретації тощо);

- характеристику нових рішень наукової проблеми;

- обґрунтування, виявлення системи конкретних засобів, необхідних для розв'язання наукової проблеми та організації їх експериментальної перевірки;

- розробку рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження. Комплекс завдань – це алгоритм конкретної програми дослідження, зумовлений логікою етапів наукового пошуку.

Експеримент педагогічний – науково поставлений дослід у галузі навчальної чи виховної роботи, спостереження досліджуваного педагогічного явища в спеціально створених і контрольованих дослідником умовах.

Курсова робота – вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконують здобувачі вищої освіти з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих за час навчання та їх застосування до комплексного розв'язання конкретного фахового завдання, вона розвиває та закріплює дослідницькі аналітичні навички, сформовані у здобувачів вищої освіти раніше. Вирізняється обсягом та поглибленою аналітичною, складністю досліджуваної проблеми, свідомим застосуванням дослідницьких методів, ґрунтовним знанням наукової літератури з обраної проблематики.

Мета дослідження є визначенням авторської стратегії в одержанні нових знань про об'єкт і предмет дослідження. Мета дослідження може бути пов'язана зокрема:

- з обґрунтуванням нової системи засобів, спрямованих на розв'язання певного наукового завдання;

- з обґрунтуванням можливості виявлення нових ознак як загального, так і часткового плану у внутрішній організації серії конкретних фактів, що аналізуються;

- із розробкою комплексу певних передумов, необхідних для розв'язання наукових завдань.

Методика дослідження – це комплекс конкретних методів, зорієнтованих на отримання нового наукового знання, його окремих етапів і на визначення параметрів методичного забезпечення дослідження, його теоретичних і практичних завдань.

Метод дослідження – прийоми, процедури та операції емпіричного і теоретичного пізнання й вивчення явищ педагогічної дійсності.

Мотивація – система мотивів, або стимулів, що спонукає людину до конкретних форм діяльності або поведінки. Мотивами можуть бути потреби, інтереси, захоплення, емоції, установки, ідеали та ін. В одних випадках виникає інтерес до отримання високої оцінки, у інших – інтерес до змісту навчання. Значення мотивів для поведінки, діяльності, формування особистості здобувачів надзвичайно велике. Одне із завдань викладача полягає у вихованні правильної мотивації вихованців. Особливим видом мотивації є навчальна, що характеризується складною структурою. Однією з форм цієї структури є структура внутрішньої (орієнтованої на процес і результат) і зовнішньої мотивації.

Наукова проблема – це внутрішньо структурований комплекс взаємопов'язаних питань, зорієнтованих на визначення й інтерпретацію параметрів серії певних явищ матеріального чи духовного світу, їх наукову модифікацію у системі чітко окреслених поняттєвих координат.

Проблема дослідження завжди пов'язана з вивченням специфіки внутрішньої організації об'єкта і предмета дослідження, з виявленням їх системних зв'язків, актуальною розробкою їх основних і другорядних ознак. У конкретній дослідній роботі наукова проблема практично обмежується комплексом теоретичних питань, пов'язаних передусім з метою дослідження; іншими словами, основна мета дослідження полягає у розв'язанні певної наукової проблеми.

Об'єкт дослідження – це внутрішньо структурована певна сукупність споріднених елементів як частини матеріального чи духовного світу, яка є предметом теоретичного чи практичного дослідження. Об'єкт дослідження становить цілісний комплекс елементів об'єктивної реальності чи знань про неї, на який спрямовано науковий пошук.

Предмет дослідження – це окремі сторони, властивості й відношення об'єкта, той аспект проблеми, що розглядається відповідно до

певної мети як у теоретичному, так і в експериментальному планах. В об'єкті дослідження визначається загальна сфера наукового пошуку, у предметі дослідження чітко позначається явище, етап чи процес, які мають розглядатися у курсовій роботі. Визначення предмета дослідження слід розуміти як конкретизацію параметрів певного «ракурсу» наукового пошуку основних компонентів об'єкта дослідження.

Тема дослідження конкретизує напрям дослідної роботи у вивченні процесів чи явищ, обраних для дослідження певного аспекту проблеми. Орієнтовна тематика всіх видів наукових робіт (від реферату до магістерської роботи) розробляється і затверджується профільюючими кафедрами. Назва теми роботи повинна бути конкретною, узгоджуватися з об'єктом і предметом дослідження.

Унікальність тексту твору (роботи, матеріалу) – наявність у творі (роботі, матеріалі) текстів, таблиць, ілюстративних матеріалів, де відсутні текстові запозичення та перифрази.

Цитата – порівняно стислий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого (зокрема й оприлюдненого в мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим покликанням на його автора і джерело цитування, іншою особою у власному творі з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для покликання на позиції іншого автора в автентичному формулюванні.

ДОДАТКИ

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра педагогіки вищої школи

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ЗАСОБАМИ
ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ**

Курсова робота здобувачки другого
(магістерського) рівня вищої освіти 1
курсу денної форми навчання
спеціальності 011 – Освітні,
педагогічні науки

Чугасвої Людмили Вікторівни

Науковий керівник
доктор педагогічних наук, професор
кафедри педагогіки вищої школи

Саяпіна Світлана Анатоліївна

Оцінка _____

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ	6
1. 1. Характеристика базових понять дослідження у філософському, педагогічному, психологічному дискурсах	6
1. 2. Дистанційні технології навчання у процесі викладання фахових дисциплін.....	10
1. 3. Критерії, показники, рівні сформованості професійної компетентності магістрів педагогіки вищої школи	14
Висновки до першого розділу.....	18
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ЗАСОБАМИ ДИСТАНЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ	19
2.1. Зміст і структура експериментального навчання за розробленою методикою	19
2.2. Експериментальне навчання на формувальному етапі педагогічного експерименту	23
2.3. Контрольний етап педагогічного експерименту	27
Висновки до другого розділу.....	30
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33
ДОДАТКИ	35

Приклади оформлення бібліографічного опису використаних джерел (з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015)

Характеристика джерела	Приклад оформлення
<p align="center">Книги: Один автор</p>	<p>Бичківський О.О. Міжнародне приватне право: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 82 с.</p> <p>Бондаренко В.Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с.</p> <p>Бондаренко В.Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с.</p> <p>Бондаренко В.Г. Український вільнокозацький рух в Україні та на еміграції (1919-1993 рр.): монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 600 с.</p> <p>Вагіна О.М. Політична етика: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 102 с.</p> <p>Ваш О.М. Етика: навч.-метод. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2018. 104 с.</p> <p>Верлос Н.В. Конституційне право зарубіжних країн: курс лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 145 с.</p> <p>Горбунова А.В. Управління економічною захищеністю підприємства: теорія і методологія: монографія. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 240 с.</p> <p>Гурманова Л.І. Релігієзнавство: навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ: ЦУЛ, 2017. 193 с.</p> <p>Дичківська О.О. Інноваційний менеджмент: конспект лекцій. Київ: ДІА, 2018. 82 с.</p> <p>Дробот О.В. Професійна свідомість керівника: навч. посіб. Київ: Талком, 2016. 340 с.</p> <p>Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади: монографія. Львів: Ліга-Прес, 2003. 542 с.</p>
<p align="center">Два автори</p>	<p>Аванесова Н.Е., Марченко О.В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади: монографія. Харків: Щедра садиба плюс, 2015. 196 с.</p> <p>Батракова Т.І., Калюжна Ю.В. Банківські операції: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 130 с.</p> <p>Білобровко Т.І., Кожуховська Л.П. Філософія науки й управління освітою: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2015. 166 с.</p> <p>Білоус С.І., Корнійчук В.П. Філософія освіти: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с.</p> <p>Богма О.С., Кисильова І.Ю. Фінанси: конспект лекцій. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 102 с.</p>

	<p>Вердіна С.А., Волков А.А. Контролінг: навч. посіб. Вид. 3-тє., переробл. та допов. Херсон, 2017. 212 с.</p> <p>Горошкова Л.А., Волков В.П. Виробничий менеджмент: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 131 с.</p> <p>Гура О.І., Гура Т.Є. Психологія управління соціальною організацією: навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.</p> <p>Мартиненко З.Е., Макар І.В. Управління підприємством: теоретико-методичні засади: монографія. Харків: Щедра садиба плюс, 2017. 296 с.</p> <p>Мороз І.С., Василенко Н.Ю. Маркетинг: конспект лекцій. Київ: Молодь, 2016. 102 с.</p> <p>Палеха В.І., Карпова П.В. Менеджмент організацій: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 120 с.</p>
<p>Три автори</p>	<p>Аніловська Г.Я., Марушко Н.С., Стоколоса Т.М. Інформаційні системи і технології у фінансах: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2015. 312 с.</p> <p>Городовенко В.В., Макаренков О.Л., Сантос М.М. Судові та правоохоронні органи України: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 206 с.</p> <p>Кузнецов М.А., Фоменко К.І., Кузнецов О.І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності: монографія. Харків: ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>Пустовенко В.В., Максименко І.Л., Яким А.С. Безпека життєдіяльності: монографія. Харків: ХНПУ, 2017. 348 с.</p> <p>Тарнавська Г.Я., Марценюк Н.С., Герасимова Т.М. Психологія розвитку: навч. посіб. Львів: Магнолія 2006, 2017. 412 с.</p> <p>Якобчук В.П., Богоявленська Ю.В., Тищенко С.В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2015. 476 с.</p>
<p>Чотири і більше авторів</p>	<p>Бікулов Д.Т., Чкан А.С., Олійник О.М., Маркова С.В. Менеджмент: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 360 с.</p> <p>Вища математика: конспект лекцій / Ткачук Т.С. та ін. Київ, 2015. 82 с.</p> <p>Інновації: навч. посіб. / Гуревич Д.Т., Чекан О.С., Грибан О.М., Макарова В.В. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 389 с.</p> <p>Клименко М.І., Панасенко Є.В., Стреляєв Ю.М., Ткаченко О.Г. Варіаційне числення та методи оптимізації: навч. посіб. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 84 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України: станом на 10 жовт. 2016 р. / К.І.</p>

	<p>Беліков та ін.; за заг. ред. О.М. Литвинова. Київ: ЦУЛ, 2016. 528 с.</p> <p>Операційне числення: навч. посіб. / С.М. Гребенюк та ін. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 88 с.</p> <p>Основи охорони праці: підручник / О.І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2016. 264 с.</p>
<p>П'ять і більше авторів</p>	<p>Операційний менеджмент: підручник / С.М. Поплавська та ін. Київ: ЦУЛ, 2011. 267 с.</p> <p>Охорона праці: навч. посіб. / О.І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ: ЦУЛ, 2017. 264 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: станом на 10 жовт. 2017 р. / К.І. Мягченко та ін.; за заг. ред. І.М. Ливанова. Київ: ЦУЛ, 2017. 428 с.</p>
<p>Автор(и) та редактор(и) / упорядники</p>	<p>Березенко В.В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В.М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>Бутенко М.П., Качур В.П., Петренко С.В. Психологія: навч. посіб. / за ред. М.П. Дутко. Київ: ЦУЛ, 2017. 332 с.</p> <p>Бутко М.П., Неживенко А.П., Пепа Т.В. Економічна психологія: навч. посіб. / за ред. М.П. Бутко. Київ: ЦУЛ, 2016. 232 с.</p> <p>Веретенко В.В. Міжнародний маркетинг: монографія / за заг. наук. ред. В.М. Марценюка. Київ, 2015. 374с.</p> <p>Дахно І.І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / за ред. І.І. Дахна. Київ: ЦУЛ, 2015. 560 с.</p>
	<p>30 років педагогічному факультету: історія та сьогодення (1986-2016): ювіл. вип. / під заг. ред. В.В.Черепані. Запоріжжя: ЗНУ, 2016. 340 с.</p> <p>Адміністративно-правова освіта у персоналіях: довід. / за заг. ред.: Т.О. Коломєць, В.К. Колпакова. Київ: Ін Юре, 2015. 352 с.</p> <p>Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ: Смолоскип, 2016. 904 с.</p> <p>Етнографія: конспект лекцій / за заг. ред. В.І. Гарапка; уклад. А.І. Гарапка. Київ: ЦУЛ, 2018. 320 с.</p> <p>Країни пострадянського простору: виклики модернізації: зб. наук. пр. / редкол.: П.М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ: Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.</p> <p>Міжнародні відносини: монографія / за ред. М.А. Березовського. Київ: ЦУЛ, 2016. 162 с.</p> <p>Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / за</p>

<p>Без автора</p>	<p>ред.: П.О.Бедрія, О.О.Петренка. Одеса: ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>Миротворення в умовах гібридної війни в Україні: монографія / за ред. М.А. Лепського. Запоріжжя: КСК-Альянс, 2017. 172 с.</p> <p>Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. /за ред.: С.О. Якубовського, Ю.О. Ніколаєва. Одеса: ОНУ, 2015. 306 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т.А. Латковської. Київ: ЦУЛ, 2017. 176 с.</p> <p>Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Т.А.Тарнавського. Київ: ЦУЛ, 2016. 186 с.</p> <p>Освіта в Україні: виклики модернізації: зб. наук. пр. / редкол.: П.М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ: Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с.</p> <p>Педагогіка вищої школи: конспект лекцій /за заг. ред. В.І.Галана; уклад. Ж.В.Удовенко. Київ: ЦУЛ, 2016. 320 с.</p> <p>Підготовка докторів філософії (PhD) в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 5-6 жовт. 2017 р. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 216 с.</p> <p>Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м.Мукачево, 4-5 жовт. 2018р. Мукачево: МДУ, 2018. 226 с.</p> <p>Службове право: витоки, сучасність та перспективи розвитку / за ред.: Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Запоріжжя, 2017. 328 с.</p> <p>Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія /за ред. О.Г.Данильяна. Харків: Право, 2016. 488 с.</p> <p>Товарознавство / упоряд. В. Олексик. Київ, 2014. 804 с.</p>
	<p>Безруков В.Д. Поэзия: в 2 т. / ред. изд.: Л.Г. Мороз, А.Г. Мягченко; авт. вступ. ст. А.В. Сипина. Киев; Мелитополь: НПУ им.М.Драгоманова; МГПУ им. Б. Хмельницького, 2016. Т.2. 206 с.</p> <p>Бюджетна система України: історія, стан та перспективи: у 3т. / Акад. прав. наук України. Львів: Право, 2012. Т.2: Бюджетний менеджмент/ заг. ред. Ю.П.Бубряка. 476 с.</p> <p>Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Вип. 1. Покритонасінні / Л.І.</p>

<p>Багатотомні видання</p>	<p>Перхоменко. Київ: Наукова думка, 2012. 200 с.</p> <p>Дистанційна освіта: історія, стан та перспективи: у 5 т. / Академія наук України. Харків, 2009. Т.2 / заг. ред. Ю.П. Битяк. 576 с.</p> <p>Енциклопедія рослин / редкол.: І.М. Деркач та ін. Київ: ЦУЛ, 2016. Т.8. 812 с.</p> <p>Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І.М. Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т.17. 712 с.</p> <p>Кучеренко Н.П. Казначейська справа: в 6 т. Київ: Право, 2016. Т.3: Контроль у системі Державного казначейства. 432 с.</p> <p>Кучерявенко Н.П. Курс податкового права: в 6 т. Харків: Право, 2007. Т.4: Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.</p> <p>Лодий П.Д. Сочинения: в 2 т. / ред. изд.: Н.Г. Мозговая, А.Г. Волков; авт. вступ. ст. А.В. Синицына. Киев; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2015. Т.1. 306 с.</p> <p>Новицкий О.М. Сочинения: в 4 т. / ред. изд.: Н.Г. Мозговая, А.Г. Волков; авт. вступ. ст. Н.Г. Мозговая. Киев; Мелитополь: НПУ им. М. Драгоманова; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2017. Т. 1. 382 с.</p>
<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>Авдеєва О.С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII – початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с.</p> <p>Вініченко О.М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.</p> <p>Левчук С.А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл: дис. ... канд. фіз.-мат. наук: 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.</p> <p>Петров О.Г. Музикотерапія: автореф. дис. ... канд. псих. наук: 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.</p>
	<p>Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с.</p> <p>Про освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.10.2020).</p> <p>Повітряний кодекс України: Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 48-49. Ст. 536.</p> <p>Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р.</p>

<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<p>№1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.05.2021)</p> <p>Деякі питання стипендіального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530–543.</p> <p>Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця: затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. №156. Баланс-бюджет. 2016. 19 верес. (№ 38). С. 15–16.</p> <p>Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. №20. С.136–141.</p> <p>Про Концепцію вдосконалення інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2017-2020 роки: Указ Президента України від 21.02.2017 р. № 43/2017. Урядовий кур'єр. 2017. 23 лют. (№35). С. 10.</p> <p>Питання соціального забезпечення: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. Офіційний вісник України. 2018. № 5. С. 430–443.</p> <p>Про інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2019-2020 роки: Указ Президента України від 21.02.2018 р. № 43/2018. Урядовий кур'єр. 2018. 23 лют. (№35). С.10.</p>
<p>Архівні документи</p>	<p>Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г.Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В.А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф.1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
<p>Патенти</p>	<p>Зернозбиральний комбайн: пат. 25742 Україна: МПК6 С09К11/00, G01T1/28, G21H3/00. №200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. №13. 5 с.</p> <p>Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 С09К11/00, G01T1/28, G21H3/00. №200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p>

	<p>Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн.1). 120 с.</p>
Препринти	<p>Марченко М.І., Кополович А.Д., Яким Б.М. Про точність визначення радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>Федорченко Б.А., Смотрич В.Н. Радиационное повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с подкритической сборкой, управляемой ускорителем электронов. Харьков: ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН Украины, Нац. науч. центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).</p>
Стандарти	<p>ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація).</p> <p>ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація)</p>
Каталоги	<p>Історична спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; уклад.: Л.І. Петров, О.В.Олійник. Харків, 2000. 64 с.</p> <p>Пам'ятки історії та мистецтва Закарпатської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Петрикта ін.; Упр. культури Закарпат. облдержадмін., Закарпат. іст. музей. Ужгород, 2003. 160 с.</p> <p>Прокопенко И.П. Каталог растений для работ по экодизайну / Донец. ботан. сад НАН Украины. Донецк: Лебедь, 2005. 228 с.</p>
	<p>Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності: бібліогр. покажч. Вип. 2 /уклад.: О.В. Левчук, відп. за вип. Н.М. Чала; Запорізький національний університет. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 60 с.</p> <p>Лисодєд О.В. Бібліографічний довідник з кримінології (1992-2002) / ред. О.Г.Кальман. Харків:</p>

<p>Бібліографічні показчики</p>	<p>Одісей, 2003. 128 с.</p> <p>Микола Лукаш: біобібліогр. покажч. /уклад. В.Савчин. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія; ч.10).</p> <p>Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні: бібліогр. покажч. / уклад.: Н.М. Загородна та ін.; наук. ред. Т.В. Марусик; відп. за вип. М.Б. Зушман. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).</p> <p>Яценко О.М., Любовець Н.І. Українські персональні бібліографічні показчики (1856-2013). Київ: Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики; вип. 3)</p>
<p style="text-align: center;">Аналітичний бібліографічний запис Складова частина видання (глави, розділу, статті) розділовий знак «дві навскісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), виділяти шрифтом (наприклад, курсивом).</p>	
<p>Частина видання: книги</p>	<p>Алексеев В.М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні: монографія. Чернівці, 2012. С.151–169.</p> <p>Баймуратов М.А. Имплементация норм международного права и роль Конституционного Суда Украины в толковании международных договоров / М.А. Баймуратов. Михайло Баймуратов: право як буття вченого: зб. наук. пр. до 55-річчя проф. М.О. Баймуратова / уряд. та відп. ред. Ю.О. Волошин. К., 2009. С. 477–493.</p> <p>Гетьман А.П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с экологическим правом: избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212.</p> <p>Коломоець Т.О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України: підручник /за заг. ред. Т.О.Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197.</p> <p>Корнійчук Т.О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. Педагогіка: навч. посіб./за заг. ред. Т.О. Корнійчука. Київ, 2017. С.195–197</p> <p>Якса А.П. Сталий розвиток держави. Двадцять п'ять років з економічним правом: вибрані праці. Харків, 2017. С.205–212.</p>

<p>Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)</p>	<p>Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i>: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м.Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С.133–136.</p> <p>Анциперова І.І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. <i>Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених</i>: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С.134–137.</p> <p>Лалак Н.В. Шляхи підвищення мотивації молодших школярів до навчання. <i>Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік</i>: збірник тез повідомлень. Київ, 2012.С.202–203.</p> <p>Кононенко Н. Методология толерантности в системе общественных отношений. <i>Формирование толерантного сознания в обществе</i>: материалы VII междунар. антитеррорист. форума (Братислава, 18 нояб. 2010 г.). Киев, 2011. С. 145–150.</p> <p>Максименко Д.В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства. <i>Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці</i>: збірник тез та доповідей I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С. 331–335.</p> <p>Микитів Г.В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i>: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м.Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.</p> <p>Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук</i>: матеріали III регіон. наук.-практ. конф., м.Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p> <p>Цехмістров І.І., Перець І.П. Про бюджет. <i>Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених</i>: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м.Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С.50–53.</p>
	<p>Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. <i>Основи педагогіки і освіти</i>: словник термінів / за ред.: Т.О. Дмитрука, В.К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55.</p> <p>Кучеренко І.М. Право державної власності.</p>

<p>Частина довідкового видання</p>	<p><i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю.С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673.</p> <p>Павлик І.М. <i>Філософія освіти. Великий енциклопедичний словник</i> / ред. Ю.С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 783.</p> <p>Пирожкова Ю.В. <i>Благодійна організація. Адміністративне право України: словник термінів</i> / за ред.: Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. Київ, 2014. С.54–55.</p> <p>Сірий М.І. <i>Судова влада. Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.</p>
<p>Частина видання: продовжуваною видання</p>	<p>Безруков С.А., Хмельов А.А. <i>Дослідження циліндричних оболонки. Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.</p> <p>Дудоладова А.В. <i>Роль емоційної складової в системі професійних якостей майбутнього перекладача. Наукові записки Тернопільського національного педагог. універс. імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка</i>. 2010. № 1. С. 46–50.</p> <p>Єфіменко С. <i>Визначення поняття інтелекту у різних концепціях психолого-педагогічних досліджень. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер.: Педагогічні науки</i>. 2013. Вип. 121(2). С. 90–95.</p> <p>Куцінко Т.О. <i>Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формулювання. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46.</p> <p>Хорошилова С.А., Малафійк Л.О., Хмельов А.А. <i>Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип.19. С.212–218.</p> <p>Тарасов О.В. <i>Міжнародна правосуб'єктність людини в практиці Нюрнберзького трибуналу. Проблеми законності</i>. Харків, 2011. Вип.115. С. 200–206.</p>
	<p>Біленчук П., Обіход Т. <i>Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№42). С. 14–15.</p> <p>Зарицька В. В. <i>Емоційний інтелект як складова готовності особистості до професійної діяльності. Вісник Харківського національного педагогічного</i></p>

<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<p>університету імені Г. С. Сковороди. Психологія. 2014. Вип. 49. С. 42–51.</p> <p>Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79.</p> <p>Коваль Л. Плюси і мінуси дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2017. 1 листоп. (№205). С. 5.</p> <p>Кулініч О.О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92.</p> <p>Bletskan D.I., Glukhov K.E., Frolova V.V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, № 1. P. 98–108.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>Україна очима дітей: фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2020).</p> <p>Хміль А.А. Функції державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL:http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf. (дата звернення: 15.11.2020).</p> <p>Хміль І.О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету</i>. Юридичні науки. Запоріжжя, 2016. №3. С.20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2020).</p> <p>Куцкір Я.С., Махно Б.А., Борислав С.Г. Трансформація науково-педагогічної системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т.12, №6. С. 6–14. DOI:https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.</p>

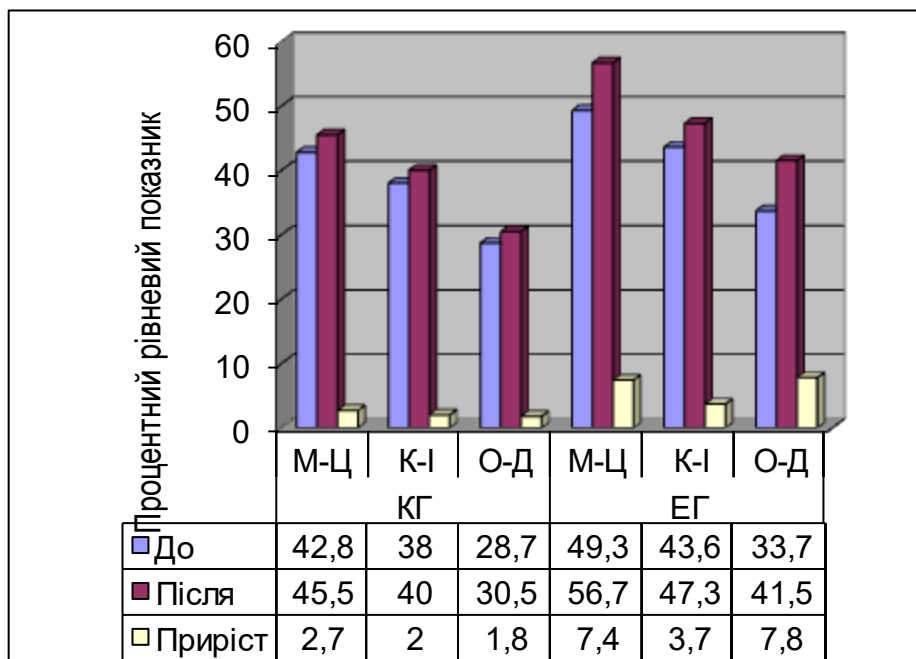

Рис.1.1. Динаміка формування компонентів готовності до професійної діяльності в ході II етапу експерименту

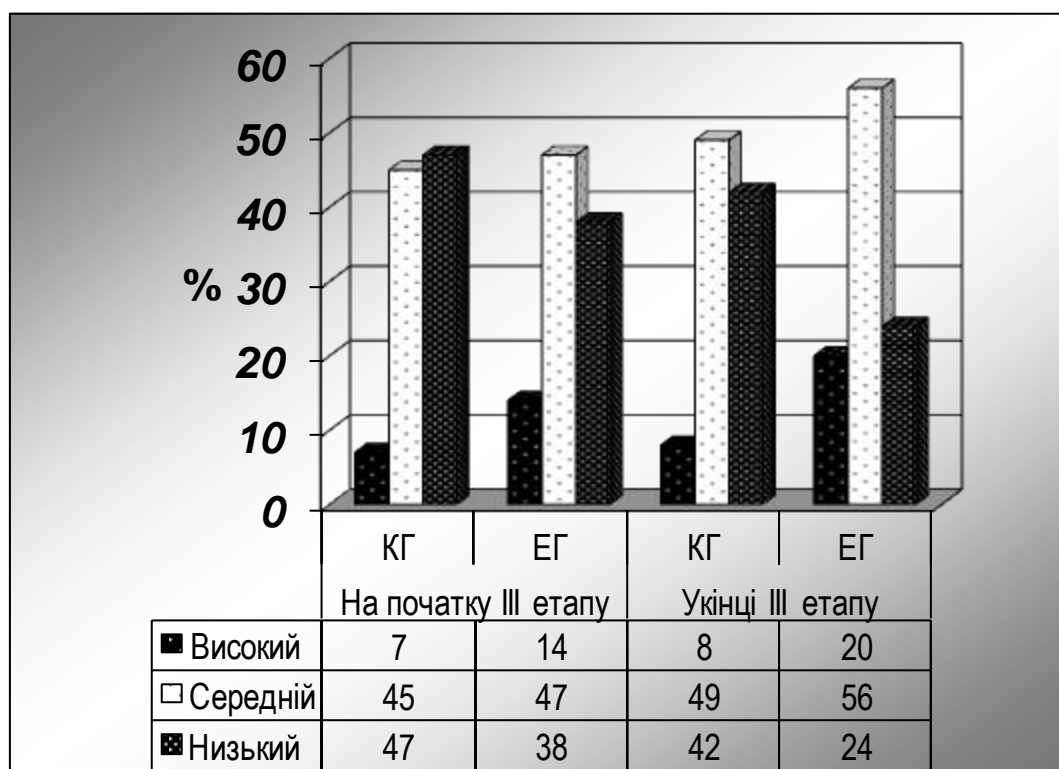

Рис. 1.2. Динаміка зміни рівнів готовності студентів до професійної діяльності в ході II етапу експерименту

**Підходи до визначення поняття «професійне
самовдосконалення»**

Автор, джерело	Визначення
Н. Ковальчук [22, с. 64]	процес і вміння використовувати набуті знання для свого інтелектуального зростання і вдосконалення професійно-значущих якостей
О. Ігнатюк [21, с. 27]	цілеспрямована, систематична, високоорганізована і творча діяльність, яка міститься в самостійному заглибленні й розширенні професійно-педагогічних знань, розвитку педагогічних умінь, здібностей і професійно значущих якостей особистості та має на меті неперервне зростання педагогічної майстерності та особистісне самовдосконалення
Т. Вайніленко [8, с. 14]	процес і результат творчого цілеспрямованого самостійного самодетермінованого руху фахівця, що здійснюється у формі професійного самовиховання, самоосвіти і самоактуалізації, забезпечує досягнення фахівцем позитивних особистісних змін і є передумовою його успішної творчої самореалізації у професії
М. Ксьонзенко [27, с. 85]	процес і результат цілеспрямованого самотворення, що досягається завдяки самоосвіті та самовихованню і забезпечує постійне підвищення майстерності фахівця та його творчу і професійну самореалізацію
О. Прокопова [39, с. 14]	свідома професійна діяльність фахівця, яка спрямована на підвищення фахового рівня, його професійну самореалізацію, подальший розвиток професійно значущих якостей, підвищення ефективності роботи відповідно як до інтересів, потреб і можливостей, так і до вимог суспільства щодо соціалізації, особистісного і професійного розвитку людини
О. Савінов [44, с. 58]	процес підвищення рівня професійної компетентності і розвитку професійно значущих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог, умов професійної діяльності особистої програми розвитку
Т. Шестакова [53, с. 46]	невід'ємний компонент підготовки фахівців, результат свідомої взаємодії фахівця з конкретним соціальним середовищем, під час якого він реалізує потребу розвитку у себе професійно-важливих якостей, відповідних знань і умінь, що сприятимуть успіху у професійній діяльності та життєдіяльності взагалі

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Методика викладання фахових дисциплін у вищій школі
2. Формування цифрової компетентності магістрів у процесі викладання фахових дисциплін
3. Методика викладання фахових дисциплін засобами дистанційних технологій навчання
4. Методика викладання педагогіки вищої школи
5. Методика викладання фахових дисциплін засобами інтерактивних технологій навчання
6. Формування soft skills засобами тренінгової діяльності
7. Методика тьюторського супроводу освітньої діяльності
8. Педагогічні технології в професійній діяльності педагога-тьютора
9. Формування професійної культури магістрів у процесі викладання професійного іміджу педагога-тьютора / андрагога
10. Розвиток критичного мислення магістрів у процесі викладання методології і методики педагогічних досліджень
11. Формування медіаграмотності магістрів у процесі викладання основ медіаосвіти дорослих
12. Методика викладання основ андрагогіки засобами мультимедійних технологій
13. Формування мотивації навчальної діяльності майбутніх викладачів засобами електронного навчання
14. Формування комунікативної культури магістрів засобами проєктних технологій
15. Методика викладання тьюторського супроводу навчального процесу магістрів
16. Формування професійного іміджу педагога-андрагога засобами кейс-технологій

17. Технологія формування професійної компетентності педагога-тьютора у процесі вивчення фахових дисциплін
18. Методика використання освітніх технологій у процесі викладання фахових дисциплін
19. Методика використання акмеологічних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх викладачів
20. Формування у майбутніх викладачів готовності до застосування інноваційних технологій у процесі викладацької діяльності
21. Методика використання інформаційно-комунікаційних технологій в умовах змішаного навчання
22. Методика викладання навчальної дисципліни Моделювання освітньої підготовки і професійної діяльності фахівця засобами цифрових технологій
23. Методика виховної роботи в умовах студентського самоврядування
24. Технологія розвитку креативності майбутніх викладачів в умовах університетської освіти
25. Методика формування емоційної грамотності магістрів у процесі викладацької діяльності
26. Методика викладання практикуму з педагогіки вищої школи
27. Методика викладання історії розвитку теорії та практики тьюторства
28. Методика викладання навчальної дисципліни акмеологічні технології
29. Технологія розвитку лідерських якостей майбутніх викладачів в умовах магістерської підготовки
30. Методика викладання фахових дисциплін у процесі професійної підготовки тьюторів

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: методичний посібник для студентів магістратури. К.: Центр навчальної літератури, 2018. 384 с.
2. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Х.: ротاپринт, 2014. 200 с.
3. Креч Т.В. Педагогіка вищої школи: навчальний посібник. Х.: Видавництво Іванченка І. С., 2017. 144 с.
4. Мачинська Н.І., Стельмах С.С. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі: навчально-методичний посібник Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 180 с.
5. Методика викладання у вищій школі: навч. посібн / О.В.Малихін, І.Г. Павленко, О.О. Лаврентьева, Г.І. Матукова. Київ: КНТ, 2014. 262 с.
6. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник / В. В Каплінський. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
7. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. К.: Стильна типографія, 2019. 237 с.
8. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: підручник / Володимир Ортинський. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 500 с.
9. Основи наукових досліджень [Електронний ресурс]: навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Г.Г. Стрелкова, М.М. Федосенко, А.І. Замулко, О.С. Іщенко. Електронні текстові дані (1 файл: 930 Кб). Київ КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 120 с.
10. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс]: підручник / В.П. Головенкін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мб). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с.
11. Пономарьова Г.Ф. Виховання майбутнього педагога: теорія і практика: монографія. Харків: Ранок, 2014. 547 с.

12. Резван О. Методика викладання у вищій школі. Харків, ХНАДУ: «Міськдрук», 2012. 152 с.

13. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові дані (1 файл: 1,37 Мб). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.

14. Тернопільська В.І., Коломієць Т.В., Піонтківська І.О. Довідник з виховної роботи зі студентами. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2014. 264 с.

15. Шапран О. І., Новак О. М. Педагогіка вищої школи: навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М., 2018. 280 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1.07.2014 року №1556-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

2. Закон України «Про освіту» від 1.01.2020 року №2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

3. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 16.10.2020 року №848-VIII. URL: <https://cutt.ly/okZ28R8>

4. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 16.01.2016 року №2623-III. URL: <https://cutt.ly/MkZ22up>

5. Затверджені стандарти вищої освіти. URL: <https://cutt.ly/fkZ2SnO>

6. Концепція розвитку педагогічної освіти від 16.07.2018 року №776. URL: <https://cutt.ly/Qk7M9us>

7. Проєкт Концепція розвитку освіти України на період 2015–2025 років. URL: <https://cutt.ly/ck78KoS>

8. Щодо організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти з 08 січня 2020 року URL: <https://cutt.ly/jkZMAOM>